

't Broesde vrouger ook op Kōstverlor'n en Bounderstroate. (Vroeger was er ook veel leven op Kostverloren en de Boenderweg)

door H.J.B. (*Jan Bennink, groente- en fruithandelaar uit Finsterwolde, die met paard en wagen langs de deur ging*)

Gedeelte van zijn beschrijving van de streek, dat als vervolgverhaal is verschenen in de Finnerwolmer Proathörn, editie maart 2000, nr 3; Vertaling: René van Rijn, Kostverloren 11

Als je midden op de duiker stil stond en goed naar links keek dan zag je daar een huisje staan precies in de hoek van de dijk. Daar woonde toen Haarm Fritske met zijn Hinne in en dat waren weer de grootouders van Eltjo Bolland. Als ik bij Poppens (*het witte huisje bij hoek Hamer en Sikkel?*) klaar was en verder ging, dan ging Hinne lopende van huis af, want fietsen kon ze niet, en dan waren we beiden tegelijk bij de duiker. Dit huisje is later afgebroken. Als naaste burens moesten zij dan bij Haarm en Haarke Stubbe langs en het watergemaal 'De Splitslanden' (*de Spitlanden?*), waar Haarm het beheer over had en als er teveel water in de binnenlanden was, moest hij het gemaal aanzetten en dit water overpompen naar een kanaal dat in verbinding stond met het Beerster Diep. Dit pompen ging met een dieselmotor en als hij die aan had dan walmde dat ontzettend. Bij dit gemaal was een hele grote regenbak en als het bij zomerdag een tijd droog geweest was, dan gingen verscheidene burens naar Stoomers, zoals ze zeiden, om daar regenwater op te halen. Maar ja, de walm van de dieselolie kwam ook op de dakpannen terecht en ging zo mee de regenbak in. Bij tijden dreef er een blauwe glans op het water. Bij winterdag, als het een tijdje goed gevrozen had, kwam de gehele school van Drieborg schaatswedstrijden houden op het kanaal, dat voor aanvoer zorgde, want op Drieborg was daar nergens gelegenheid voor.

Haarm en Haarke hadden ook drie zonen: Klaas, Hendrik en Hammy, waarvan Klaas nog heel dichtbij woont, namelijk op het laantje naar het gemaal toe, samen met Fenna. Dit huisje moet vroeger van zijn opa en opoe Stubbe geweest zijn. Haarm Modderman en Jaantje v.d. Geize hebben hier ook gewoond. Op het stoomgemaal woont nu Grootkoerkamp en die heeft een autosloperij en een paar hobbypaarden.

Nu heb ik alweer twee huisjes overgeslagen, want meteen naast Klaas woonde toen Gerard Weerts en zijn vrouw Reina. Zij hadden maar één zoon en die is later nog boekhouder geweest bij het Stadsbedrijf. Hij heeft toen Oortman opgevolgd, die direct na de oorlog is afgezet. Nu woont Stoffer met zijn vrouw Jannie in Emmen, dicht bij hun dochter. Het andere huisje richting stoomgemaal werd toen bewoond door de familie Blokzijl wier dochter getrouwd was met Jan Kroeze van Drieborg. Nu woont er een mevrouw Brand met twee kinderen. In het laatste huisje op het laantje heeft eerst nog Wolter Oldenburger gewoond met zijn vrouw Pieterke. Later hebben hier Luitje Bruins en Gepke nog gewoond, dit waren de oudjes van Mensie, Teupke en..... de laatste naam wil me niet te binnen schieten.

Nu hebben we het laantje gehad en komen weer op de verharde weg. Als eerste kwam je dan Frans Pietje en Geesje tegen. Hij was nogal een grappenmaker en als er mensen aankwamen dan deed hij het luikje in de voordeur open en riep hij van koek-koek. Ook maakte hij wel aardappelschillenmandjes en als hij er dan weer enkele klaar had dan gooide hij ze bij mij op de kar en moest ik maar zien dat ik ze weer kwijt raakte. Hij kocht dan voor de paar centen die hij ervoor kreeg een pakje pruimtabak en was dan ook weer heel gelukkig.

Dan kreeg je een dubbelhuis en daar woonden toen Emmo Oolders en dove Engeltje in (zo noemden de mensen haar) en aan de andere zijde woonde toen Elzo Snater met

zijn moeder. Later moet hij nog getrouwd geweest zijn, maar dat weet ik niet meer. Als ik het goed heb, waren Hanno Snater en Aaltje Snater nog familie van hem. Ook moet een Pieter Veld en Miene Schreuder hier nog gewoond hebben, maar die zijn later naar Drieborg verhuisd.

Vervolgens kreeg je een vrijstaand huisje en daar woonde toen Harm Bulten en Geesje in ('Haarm faillant' werd hij altijd genoemd) en dat waren de grootouders van Geesje en Roelf de Groot. Oude Harm mocht heel graag schaatsenrijden en heeft dit ook heel lang volgehouden. Nee, niet op Noren zoals tegenwoordig, maar nog op echte koeribben, zoals ze toen zeiden en als hij moest remmen, deed hij zijn tenen omhoog en remde hij met de hakken, want daar had hij achterin een schroef gemaakt om beter te kunnen remmen. Naast Bulten kreeg je weer een dubbele huis waar aan de ene kant Smit met zijn familie woonde en aan de andere kant mevrouw Hulsing. Jan Hulsing ('Jan Bokkaadje' noemden ze hem) was daar een zoon van en ook Rooie Geus, die later kommies geweest is in Ter Apel. Het echtpaar Smit had twee kinderen, een meisje en een jongen. Het meisje is dacht ik richting Farmsum verhuisd en de jongen is later met een Duitse vrouw getrouwd. Toen ik er op een zekere dag aan de deur kwam, om te vragen om ze wat nodig hadden, stond de fiets van het meisje tegen het raam aan. Nu hadden de meeste mensen geen bel aan de deur en moest ik meestal kloppen, maar toen die fiets er stond, heb ik met de fietsbel gebeld. Daar kwam het duitse vrouwtje aan en zei...wat heb je met de 'pingelklokke' gedaan? Ik zeg wat zegt u daar en zij nog een keer... wat heb je met mijn pingelklokke gedaan...Toen kreeg ik het door dat ze haar fietsbel bedoelde, maar ik vond het een verrekt mooie uitdrukking. Tonie Hisken was de volgende buurman en die woonde daar samen met zijn schoonzuster Betje, een goedaardig mens, maar een beetje verlegen. Dan kregen we het winkeltje van Bakker Boektje, de naam zegt het al, hij was bakker en moeder de vrouw deed het winkeltje met kruidenierswaren en wat daar allemaal nog bij hoorde. Hij bezorgde bij de meeste boeren in de polder rogge- en wittebrood, maar hij bakte ook roggebrood voor de paarden. Toen Aaltje en Pieter opgroeiden hebben zij hem vaak meegeholpen met het venten (Aaltje en Pieter waren hun beider kinderen). Later is Aaltje getrouwd en naar Winschoten verhuisd. Toen de beide oudjes kwamen te overlijden heeft zij Pieter bij zich in genomen. Eerst was Pieter trektoerchauffeur bij de stadsboerderijen en toen hij naar Winschoten gegaan is, werd hij stalknecht in de manege De Dollard.

Naast Boektje kreeg je weer een dubbele woning en daar heeft mevrouw Delger (Oude Jantje) aan de ene zijde in gewoond en oude Stutje aan de andere zijde. Stutje heeft later nog aan de rechterkant in de bocht van de weg gewoond. Naast Oude Jantje woonde toen ook nog Jan Bolland en Fokje Looden. Hij was schoenmaker bij de soldaten in Assen en is daar later ook naar toe verhuisd. Tjakko Nap en Kea Bruins woonden daar weer naast en die zijn later naar Deventer verhuisd.

Na Tjakko Nap kwam een klein huisje en daar woonde de familie Leeraar in, de ouders van Geert en Grietje. Geert woont nu in Finsterwolderhamrik met zijn vrouw Anne. Zij beiden hebben mijn geheugen weer heel veel opgefrist, want wat is er in de laatste jaren veel veranderd. Ik was er alleen niet meer uitgekomen en daarom Geert bedankt voor de medewerking en Anne voor het lekkere kopje thee dat ik daar gehad heb. Naast de woning van Leeraar woonde toen de weduwe Eike v.d. Laan, de moeder van Moutje en de grootmoeder van Tonnie van der Veen, die nu op de Klinkerweg woont. Hiernaast heeft de familie Van der Laan gewoond met de zonen Foelko, Stoffer, Evert, Harm en misschien nog wel een paar. Later hebben hier Duutje en Malie Delger gewoond.

't Volgend huis, daar woonden toen aan de voorkant de familie Sprok en achterin de familie Van der Geize en nog weer later Thalle en Jan Kroeze. Het echtpaar Sprok had ook meerdere kinderen: Kampke, Frans, Onje en Korrel; deze laatste heeft altijd op Veenhuizen gewoond, maar daar staat nu niets meer. Later heeft Korrel nog op de

Hoofdweg in Finsterwolde en Ganzendijk gewoond. Momenteel woont hij in de Tjamme. De laatste keer dat ik hem daar ontmoette, bedankte hij mij nog voor dat mooi stukje in de Proathörn, want dat mocht hij heel graag lezen. In het laatste huis, voor we de bocht omgaan, woonden destijds Jantje Heeren en haar zoon Willem. Dit was ook een dubbele woning want Pieter Rops en Truitje Smit moeten daar ook gewoond hebben.

Nu gaan we richting de Boenderstraat en het eerste huis is de oude smederij van Nieuwbeerta. Deze is later overgenomen door Etsko Mulder. Etsko heeft daar niet lang gewerkt. Hij is al vrij snel verhuisd naar Ekamp.

Kornelis Delger moet toen de smederij gekocht hebben en heeft er een gewoon woonhuis van gemaakt. Midden voor de smederij uit was een driehoekje in de weg en daar stond destijds een Norton-pomp op, die de mensen bij zomerdag, wanneer de regenbakken leeg waren, van water voorzag. Tegenover de pomp stond de woning van Dokkum Dijkstra, een praatplek voor alle mensen die daar toen woonden. Dokkum zelf, had veel beroepen, zoals jager, visserman, botenbouwer, nettenknoper, en als het zo uitkwam dan schonk hij ook nog wel eens een borrel. Zijn vrouw Aaltje van Stilker, die deed in hoofdzaak de kruidenierswinkel. Vooraan, links van Dijkstra, daar woonde toen de familie Luppo Bruins en Anna, de ouders van Bob Bruins. Dan kreeg je het huis van Jan Bos en Eefke van der Geize . Vervolgens het huis van Wubbo en Matje Stutje, die jarenlang een zelfgemaakt houten vliegmachientje op de nok van de schuur hebben gehad. Hierna kreeg je het huis van de oude heer Loden, die vroeger voerman geweest was. Kleine Klaas werd hij destijds genoemd en hij was de vader van o.a. Jan Looden, Janny Foktje en ik geloof van nog een enkelen, maar de namen willen mij niet te binnen schieten. Elzo Leeraar en Annie hebben het huis later gekocht en daar natuurlijk ook gewoond. Als laatste kreeg je aan de rechterzijde het huis van de familie Stirler en ik geloof dat zij er nu nog steeds wonen. Tegenover hun woonden toen boven op de dijk de oude mevrouw Grietje Leeraar; het was ook een dubbele woning en daar hebben ondermeer ook nog gewoond: Emmo Oolders en Engeltje, Martha en Arend Luppens. Ook Kampke Rops heeft hier gewoond.

Beste mensen, zo komen we dan aan het eind van mijn verhaal over Kostverloren. Ik hoop dat er bij jullie, met het lezen ervan, nog vele herinneringen weer boven zullen komen.